

Stichting Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen
Netherlands Institute for the Documentation of Anonymous Abandonment Foundation

**Presentatie ‘Cherchez la femme’
ter gelegenheid van het driejarig bestaan van Stichting Beschermd Wieg
Dordrecht, vrijdag 3 november 2017**

Kerstin van Tiggelen (Dr. K.B. van Tiggelen, MBA)

Goedemiddag iedereen,

U denkt wellicht dat ik met deze genderneutrale begroeting wil aansluiten op de actualiteit, maar dat is niet waar. Ik wil eigenlijk aansluiten op de realiteit. Namelijk dat van veel dood gevonden baby's het geslacht niet meer te bepalen is. En daarmee is meteen duidelijk, voor het geval iemand van u het nog niet wist, dat het thema dat ons vandaag hier allemaal bindt, helemaal geen leuk thema is. En dat we tegelijk bijna blij moeten zijn met iedere vondeling, omdat die in ieder geval lééft.

Ook vondelingen zijn omgeven met criminaliteit. Wellicht niet zozeer wat betreft ‘verlating’ wanneer er een warme overdracht plaatsvindt aan bijvoorbeeld Stichting Beschermd Wieg. Maar er kan sprake zijn van verkrachting of incest. Of ontvoering als het kindje tegen de wil van de moeder wordt afgenomen.

Als NIDAA, sinds vorige maand na negen jaar een officiële stichting, en dus voluit Stichting Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen, zijn we vooral goed in feiten. En cijfers, voor zover bekend. In misdadromans draait het altijd om dezelfde motieven. Dé aanwijzingen om een zaak op te lossen luiden steevast ‘Follow the Money’ en ‘Cherchez la femme’. Laten we eens op dat ‘Cherchez la femme’ inzoomen.

Opsporingsinspanningen zijn altijd primair gericht op het vinden van de moeder. Dit is vooral ingegeven door het zo snel mogelijk willen verstrekken van medische zorg, gezien de vaak ongebeleide bevallingen die voorafgaan aan het te vondeling leggen. Bovendien is vanuit kindperspectief de moeder belangrijker dan de dader.

De zoektocht naar de moeder heeft ook in strafrechtelijk opzicht nut: de moeder vinden kán namelijk gelijk staan aan de dader vinden. Bij 74 van de 122 naoorlogse vondelingen tot 1 november 2017 (exclusief meldingen Stichting Beschermd Wieg) is er iets over de vondelinglegger bekend.

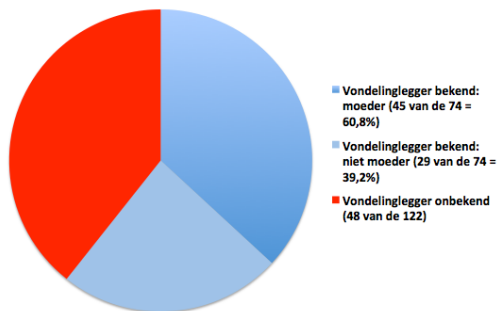
Figuur 1: Vondelinglegger bekend versus onbekend

Stichting Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen
 Netherlands Institute for the Documentation of Anonymous Abandonment Foundation

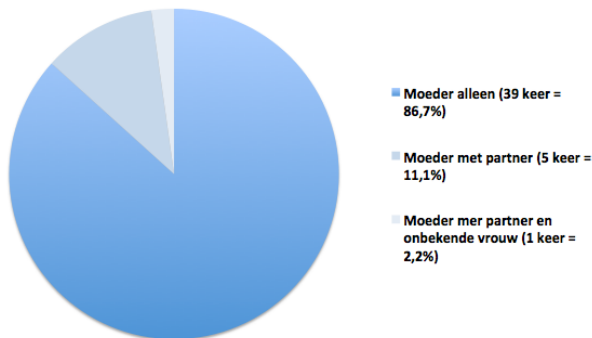
De moeder heeft 45 keer (60,8%) een actieve rol vervuld. Daarnaast is er in drie situaties (18 februari 1959, 21 juni 1993, en 1 april 1995) sprake van een onbekende vrouw, steeds vergezeld door een onbekende man. Als deze vrouwen ook de moeders van de te vondeling gelegde kinderen zijn, dan stijgt het percentage direct bij de plaatsing betrokken moeders van 60,8% tot 64,9%. Maar even terug naar de cijfers die we met meer zekerheid weten, namelijk die 60,8%: bij vier op de tien vondelingzaken is de moeder **niet** betrokken.

Figuur 2: De moeder als vondelinglegger

Doet de moeder het alleen of met iemand anders (ik noem dit bewust niet 'met hulp', omdat de mogelijkheid bestaat dat de medepleger geen hulp aanbiedt, maar juist de dwingende factor is)?

Figuur 3: De moeder als solopleger of medepleger

Van de moeders die betrokken zijn, voeren de meesten het te vondeling leggen alleen uit (39 keer, 86,7%), maar soms ook met haar partner (5 keer, 11,1%), of met haar partner en een onbekende vrouw (1 keer, 2,2%). Kortom: wanneer de moeder is betrokken, dan is zij in negentig procent van de zaken de enige dader.

Laten we eens verder inzoomen op de soloplegende moeders (n=39). Uitspraken over de moeder als handelende dader zijn alleen mogelijk als haar identiteit bekend is. In het merendeel van deze zaken (64%) is het opsporingsapparaat succesvol geweest.

Tabel 1: Bekendheid moeder als solopleger

Identiteit van de moeder	Aantal
Bekend door opsporing	25
Bekend door zichzelf aangegeven	7
Bekend want gemeld als vinder	3
Bekend, maar onbekend hoe	4
Totaal	39

Zelfmelders

Daarnaast melden in ruim een kwart van de zaken (26%) de moeders zichzelf, hetzij als dader, hetzij als vinder.

Tabel 2: De moeder als solopleger en zelfmelder

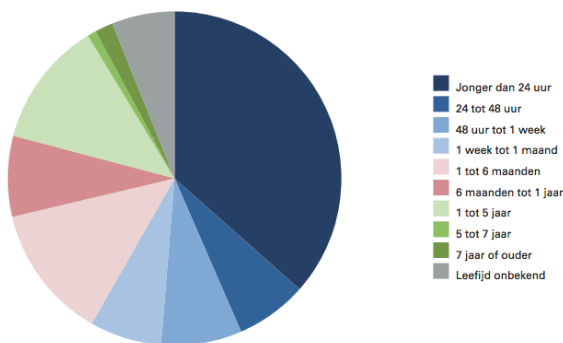
Identiteit van de moeder	Aantal
Bekend door opsporing	25
Bekend door zichzelf aangegeven	7
Bekend want gemeld als vinder	3
Bekend, maar onbekend hoe	4
Totaal	39

Het zelfmelden hoeft niet per se een teken van spijt te zijn (en dus een poging om het kindje terug te krijgen), maar kan ook ingegeven zijn door de wens om zich ervan te vergewissen dat het goed gaat met het kind.

Leeftijd vondelingen

Met de leeftijden van die kinderen is overigens ook iets opvallends aan de hand. Uit een van onze eerdere onderzoeken blijkt duidelijk dat meer dan de helft van de vondelingen jonger is dan één week.¹ Dat wordt in de literatuur verklaard door het feit dat zowel de moeder als het kind in de eerste 24 uur na de bevalling extra alert en gevoelig zijn voor het ontstaan van gevoelens van onderlinge hechting. Anders gezegd: na ongeveer 24 uur is het emotioneel lastiger voor een moeder om afstand te doen van haar kind. Doet ze dit toch, dan zal de drang naar hereniging of alternatieve binding groter zijn dan bij een afscheid binnen 24 uur.

Figuur 4: De leeftijd van vondelingen

Die veronderstelling lijkt te kloppen bij de zelfmelders. Bij de zeven zelfmeldmoeders gaat het in slechts één geval over een baby jonger dan 24 uur; de overige zes kinderen zijn respectievelijk jonger dan 48 uur, 1 week oud, 3 maanden oud, 7 maanden oud (tweemaal) en 6 jaar oud. De oudere kinderen zijn dus oververtegenwoordigd.

Tabel 3: De leeftijd van vondelingen bij zelfmelders

Leeftijd	Aantal
Jonger dan 24 uur	1
24 tot 48 uur	1
1 week	1

Stichting Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen
Netherlands Institute for the Documentation of Anonymous Abandonment Foundation

3 maanden	1
7 maanden	2
6 jaar	1
Totaal	7

Tot zover mijn bijdrage van vandaag. Natuurlijk, de aantallen zijn klein, en dat zet de betrouwbaarheid van de uitspraken onder druk. Desalniettemin leveren deze analyses een aantal interessante voorlopige conclusies op:

- Bij vier op de tien vondelingenzaken is de moeder níet betrokken.
- Wanneer de moeder is betrokken, dan is zij in negentig procent van de zaken de enige dader.
- Wanneer de identiteit van de moeder wordt achterhaald, is dat meestal te danken aan adequate opsporing.
- Hoe ouder het kind, hoe groter de kans dat de moeder zichzelf meldt.

Dank u wel.

¹ Tiggelen, K.B. van (2015). Vondelingen in Nederland. *Demos*, 31(11), 4-7